

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ
(ύλη Γ΄ γυμνασίου)

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Στην κοινωνία μας ζούμε καθημερινά περιπτώσεις αρνητικών στάσεων απέναντι στα άτομα που διαφέρουν από τον συνηθισμένο άνθρωπο στην εμφάνιση ή τη συμπεριφορά. Η κοινωνία είναι αυτή που συχνά ορίζει τη διαφορά και το άτομο υποφέρει από τον ορισμό. Η κοινωνία κατασκευάζει πολλές φορές αναπηρίες με τον τρόπο που αντιμετωπίζει το «διαφορετικό» άτομο και την οικογένειά του. Δημιουργεί έτσι ενοχή, ντροπή, φόβο κι ανασφάλεια στους γονείς και στα παιδιά τους. Η ιστορία μας βεβαιώνει ότι σε όλες τις κοινωνίες το άτομο με ειδικές ανάγκες θεωρήθηκε κατά καιρούς άρρωστο, ανίκανο για εργασία ή προβληματικό και γνώρισε την απόρριψη, τον οίκτο, τη φιλανθρωπία και την κοινωνική απομόνωση. [...]

Ας φανταστούμε ότι συναντάμε σε ένα κατάστημα τροφίμων μια νέα γυναίκα με μέτρια εγκεφαλική παράλυση. Το βάδισμά της είναι ασταθές και αδέξιο. Τα πόδια και τα χέρια της κάνουν μεγάλες ασύμμετρες κινήσεις, σπασμωδικές και απότομες. Δεν περπατάει «φυσιολογικά». [...] Η συμπεριφορά της τραβάει την προσοχή των γύρω της. Άλλοι την κοιτάζουν κλεφτά κι άλλοι με καρφωμένο βλέμμα. Μερικοί φοβούνται πως θα πέσει κι αναρωτιούνται τι θα κάνουν αν βρεθεί δίπλα τους. [...] Καλύτερα να απομακρυνθούν. Η γυναίκα αντιλαμβάνεται τις αντιδράσεις τους και νιώθει ντροπή και ενοχή για τις ανεξέλεγκτες κινήσεις της. Σε μια στιγμή κοντοστέκεται, σαν να θέλει να ρωτήσει κάτι. Δεν το τολμάει όμως. Ξέρει πως η ομιλία της δεν είναι κατανοητή κι ότι οι άλλοι θα χάσουν σύντομα την υπομονή τους προσπαθώντας να την καταλάβουν. Συγχρόνως, διστάζει τους φόβους και την αμηχανία τους. [...] Έτσι, κάθε πλευρά αποφεύγει την άλλη από φόβο, ντροπή, αμηχανία και ανασφάλεια.

Σ' αυτή την περίπτωση, καθώς και σ' όλες τις παρόμοιες περιπτώσεις, αυτό που χρειάζονται και οι δύο πλευρές είναι οι ευκαιρίες για αλληλοκατανόηση και αλληλοαποδοχή. Αν είχαμε την ευκαιρία να γνωρίσουμε από κοντά τη νεαρή γυναίκα, να μάθουμε να κατανοούμε την ομιλία της, να συνηθίσουμε τις παράξενες κινήσεις της, θα μπορούσαμε να την εκτιμήσουμε για την σκέψη της, την αίσθηση του χιούμορ, τη δοτικότητα της, το ποιητικό της ταλέντο, ακόμα και για τη συλλογή γραμματισμών της. Καταρρίπτονται έτσι σιγά σιγά τα εμπόδια που μας χωρίζουν από το συγκεκριμένο πρόσωπο. Την επόμενη φορά, λοιπόν, σε μια παρόμοια περίπτωση, θα μας φανούν λιγότερο απειλητικά, λιγότερο παράξενα και ισχυρά, ανεξάρτητα από τις διαφορές και τις ιδιαιτερότητες του ατόμου με ειδικές ανάγκες.

Κάποια από τα εμπόδια αυτά είναι ο φόβος, η αμηχανία και ο οίκτος.

Ο φόβος χαρακτηρίζει συχνά τη στάση μας απέναντι στους συνανθρώπους μας με ειδικές ανάγκες με αποτέλεσμα να τους αποφεύγουμε. Αυτή είναι μια συνηθισμένη αντίδραση ενός υγιούς ατόμου που προσπαθεί να προστατέψει τον εαυτό του. Γιατί συμβαίνει αυτό; Ίσως επειδή φοβόμαστε μήπως βρεθούμε στη θέση τους. Ο φόβος όμως μας εμποδίζει να δούμε το άτομο ως άνθρωπο κι έπειτα ως άτομο με αναπηρία.

Φόβο όμως αισθάνονται και τα ίδια τα άτομα με ειδικές ανάγκες, μόνο που ο φόβος τους διαφέρει από τον δικό μας. Φοβούνται, για παράδειγμα, να εμφανιστούν σε δημόσιους χώρους για να μην εισπράξουν τις αρνητικές αντιδράσεις των άλλων. Ορισμένοι, μάλιστα, έχουν μάθει να βλέπουν τον εαυτό τους όπως τους βλέπουν οι άλλοι, δηλαδή ανήμπορο και εξαρτημένο. Το αποτέλεσμα είναι να εγκαταλείπουν την προσπάθεια για μια ανεξάρτητη ζωή, διότι φοβούνται πως δε θα καταφέρουν τίποτα από μόνοι τους.

Η αμηχανία πάλι χαρακτηρίζει τη συμπεριφορά πολλών ανθρώπων που βρίσκονται για πρώτη φορά με άτομα που έχουν κάποια αναπηρία. Και βέβαια, ο συντομότερος τρόπος για να απαλλαγούμε από την αμηχανία μας είναι να απομακρυνθούμε από την κατάσταση που μας προκαλεί δυσάρεστες σκέψεις και

συναισθήματα. Να βγάλουμε, δηλαδή, από το οπτικό μας πεδίο και από τον νου μας το άτομο με ειδικές ανάγκες. Μ' αυτόν όμως τον τρόπο καταφέραμε για πάρα πολλά χρόνια να απομονώσουμε και να **περιθωριοποιήσουμε** ορισμένους από τους συνανθρώπους μας. Η αμηχανία αντιμετωπίζεται όμως ανώδυνα κι αποτελεσματικά με τη σωστή πληροφόρηση και την επαφή μας με τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Η επαφή και η επικοινωνία οδηγούν στην κατανόηση, στην **αποδοχή**, τη συνεργασία και τη φιλία.

Πολλές φορές επίσης πιάνουμε τον εαυτό μας να λυπάται για την αναπηρία κάποιου ανθρώπου. Αυτή είναι μια φυσιολογική και ακίνδυνη αντίδραση, όταν δεν συμβαίνει συχνά. Όταν, όμως, ο οίκτος κυριαρχεί στα αισθήματα και καθορίζει τη στάση μας απέναντι στα άτομα με ειδικές ανάγκες, δεν μας αφήνει κανένα περιθώριο να δούμε τις πραγματικές δυνατότητες και την αληθινή ζωή αυτών των ανθρώπων». Επιπλέον, όταν κάποιος αισθάνεται πως οι άλλοι διαρκώς τον λυπούνται, μπορεί να νιώσει ντροπή για το σώμα του, την εμφάνιση ή τη συμπεριφορά του. Μην ξεχνάμε, επίσης, ότι ο οίκτος οδηγεί στη φιλανθρωπία κι όχι στην εξίσωση των ευκαιριών και στην προστασία των δικαιωμάτων.

Σήμερα, τα άτομα με ειδικές ανάγκες νιώθουν που ήρθε η ώρα να απαλλαγούν από τα αρνητικά συναισθήματα, αλλά και το στίγμα που τους δημιούργησε μια κοινωνία απληροφόρητη και απαίδευτη σε θέματα ειδικών αναγκών. Η αλλαγή των **κοινωνικών** αντιλήψεων για τον άνθρωπο, η διεθνής κίνηση των αναπήρων και η απόδειξη ότι τα άτομα με ειδικές ανάγκες μπορούν, αν βοηθηθούν στο σύστημα εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης και παραγωγικής διαδικασίας, οδήγησαν σε μία νέα κατάσταση.

Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας το σχολείο γίνεται η λεωφόρος, ώστε να πραγματοποιηθεί η αλλαγή, καθώς όλο και περισσότεροι μαθητές με ειδικές ανάγκες εντάσσονται και υποστηρίζονται στις τάξεις της γενικής εκπαίδευσης.

Σταυρούλα Πολυχρονοπούλου - Ζαχαρόγιωργα, Ένα σχολείο για όλους: Το δικαίωμα στη διαφορά, Ανιχνεύοντας το Σήμερα, Προετοιμάζουμε το Αύριο, ΟΕΔΒ

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας δίπλα σε κάθε περίοδο λόγου τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος**:

- α). Η ίδια η κοινωνία δεν θεωρείται υπεύθυνη για τις στερεοτυπικές αντιλήψεις που αφορούν τα άτομα με ειδικές ανάγκες.
- β) Η προκατάληψη για τα άτομα με ειδικές ανάγκες γεννά αρνητικά συναισθήματα τόσο στο θύμα όσο και στον θύτη, αν τύχει και συναντηθούν.
- γ) Την αμηχανία για τα άτομα με ειδικές ανάγκες την εξαλείφουμε εάν πάψουμε να σκεφτόμαστε ότι υπάρχουν άτομα με ειδικές ανάγκες.
- δ) Ο οίκτος δεν περιορίζει τη δυνατότητα να αντιληφθούμε τις ικανότητες των ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- ε) Τα σύγχρονα ειδικά σχολεία δέχονται με πολύ μεγαλύτερη ευκολία απ' ό,τι στο παρελθόν στις τάξεις τους άτομα με ειδικές ανάγκες.

(10 μονάδες)

2. **«Μην ξεχνάμε, επίσης, ότι ο οίκτος οδηγεί στη φιλανθρωπία κι όχι στην εξίσωση των ευκαιριών και στην προστασία των δικαιωμάτων».**

Να αναπτύξετε το περιεχόμενο της φράσης σε μία παράγραφο (80 - 100 λέξεις).

(12 μονάδες)

3. **«Πολλές φορές επίσης πιάνουμε τον εαυτό μας να λυπάται για την αναπηρία κάποιου ανθρώπου. Αυτή είναι μια φυσιολογική και ακίνδυνη αντίδραση, όταν δεν συμβαίνει συχνά. Όταν, όμως, ο οίκτος**

κυριαρχεί στα αισθήματα και στη στάση μας απέναντι στα άτομα με ειδικές ανάγκες, δεν μας αφήνει κανένα περιθώριο να δούμε τις πραγματικές δυνατότητες και την αληθινή ζωή αυτών των ανθρώπων».

Να **ορίσετε** τον τρόπο σύνδεσης των προτάσεων που ακολουθούν, σημειώνοντας ένα **X** στο αντίστοιχο πλαίσιο (Α = Ασύνδετο σχήμα, Π = Παρατακτική σύνδεση, Υ = Υποτακτική σύνδεση).

α. Πολλές φορές επίσης πιάνουμε τον εαυτό μας να λυπάται για την αναπηρία κάποιου ανθρώπου

Α Π Υ

β. Αυτή είναι μια φυσιολογική και ακίνδυνη αντίδραση, όταν δεν συμβαίνει συχνά.

Α Π Υ

γ. Όταν, όμως, ο οίκτος κυριαρχεί στα αισθήματα και καθορίζει τη στάση μας απέναντι στα άτομα με ειδικές ανάγκες

Α Π Υ

δ. καθορίζει τη στάση μας απέναντι στα άτομα με ειδικές ανάγκες, δεν μας αφήνει κανένα περιθώριο

Α Π Υ

ε. δεν μας αφήνει κανένα περιθώριο να δούμε τις πραγματικές δυνατότητες και την αληθινή ζωή αυτών των ανθρώπων».

Α Π Υ

(10 μονάδες)

4. «Σήμερα, τα άτομα με ειδικές ανάγκες νιώθουν που ήρθε η ώρα να απαλλαγούν από τα αρνητικά συναισθήματα, αλλά και το στίγμα που τους δημιούργησε μια κοινωνία απληροφόρητη και απαίδευτη σε θέματα ειδικών αναγκών. Η αλλαγή των κοινωνικών αντιλήψεων για τον άνθρωπο, η διεθνής κίνηση των αναπήρων και η απόδειξη ότι τα άτομα με ειδικές ανάγκες μπορούν, αν βοηθηθούν στο σύστημα εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης και παραγωγικής διαδικασίας, οδήγησαν σε μία νέα κατάσταση. Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας το σχολείο γίνεται η λεωφόρος, ώστε να πραγματοποιηθεί η αλλαγή, καθώς όλο και περισσότεροι μαθητές με ειδικές ανάγκες εντάσσονται και υποστηρίζονται στις τάξεις της γενικής εκπαίδευσης».

Να χαρακτηρίσετε **ως προς το είδος τους και τον συντακτικό τους ρόλο** τις παρακάτω δευτερεύουσες προτάσεις του αποσπάσματος, σημειώνοντας **X** στο αντίστοιχο πλαίσιο.

Πρόταση	Είδος	Συντακτικός ρόλος
<i>που ήρθε η ώρα</i>	Πλάγια ερωτηματική ☐ Αναφορική ☐ Ειδική ☐	Υποκείμενο ☐ Αντικείμενο ☐ Προσδιορισμός ☐
<i>να απαλλαγούν από τα αρνητικά συναισθήματα, αλλά και το στίγμα</i>	Αιτιολογική ☐ Τελική ☐ Βουλητική ☐	Υποκείμενο ☐ Αντικείμενο ☐ Προσδιορισμός ☐
<i>που τους δημιούργησε μια κοινωνία απληροφόρητη και απαίδευτη σε θέματα ειδικών αναγκών.</i>	Ειδική ☐ Πλάγια ερωτηματική ☐ Αναφορική ☐	Υποκείμενο ☐ Αντικείμενο ☐ Προσδιορισμός ☐
<i>ότι τα άτομα με ειδικές ανάγκες μπορούν</i>	Ειδική ☐ Ενδοιαστική ☐ Υποθετική ☐	Υποκείμενο ☐ Αντικείμενο ☐ Προσδιορισμός ☐

αν βοηθηθούν στο σύστημα εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης και παραγωγικής διαδικασίας	Εναντιωματική	☐	Υποκείμενο	☐
	Πλάγια ερωτηματική	☐	Αντικείμενο	☐
	Υποθετική	☐	Προσδιορισμός	☐
ώστε να πραγματοποιηθεί η αλλαγή	Αιτιολογική	☐	Υποκείμενο	☐
	Αποτελεσματική	☐	Αντικείμενο	☐
	Ειδική	☐	Προσδιορισμός	☐

(18 μονάδες)

 5. Να γράψετε από **ένα μονολεκτικό συνώνυμο** για κάθε υπογραμμισμένη λέξη του κειμένου:

βεβαιώνει:
φανταστούμε:
αντιλαμβάνεται:
Καταρρίπτονται:
ιδιαιτερότητες:

 και **ένα μονολεκτικό αντίθετο** για κάθε λέξη που σημειώνεται με έντονη γραφή στο κείμενο:

ειδικές:
άτομο:
περιθωριοποιήσουμε:
αποδοχή:
κοινωνικών:

(10 μονάδες)

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Σε ένα άρθρο σας, το οποίο θα δημοσιευθεί στην τοπική εφημερίδα, να αναπτύξετε τις απόψεις σας, προσδιορίζοντας

- α) τις μορφές εκδήλωσης της ρατσιστικής συμπεριφοράς και
- β) τους τρόπους με τους οποίους η πολιτεία μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση του φαινομένου. (Η έκταση του κειμένου να είναι 350 - 400 λέξεις).

(40 μονάδες)